

zij mag zeggen haar eenige vriend. En die vertrekt nog wel naar het dorp waar zij hem niet kan bezoeken. Om die laatste woorden te verklaren moet zij er bij voegen dat zij in het dorp natuurlijk een „slechte vrouw” is, dat zulks na jaren wel wat slijt, want hare ouders wenschen nu niets liever dan haar terug te zien, maar intusschen is er een veel diepere scheiding gekomen: zij gaat naar kerk noch kluis meer. Het is te zeggen, zij gelooft wel in God, maar aan al die uiterlijke complimenten van menschen, die geen haar beter zijn dan de anderen, integendeel, maar zich het zout der aarde noemen, omdat ze nu en dan in de kerk gaan zitten gapen en spuwen, daar doet zij niet meer aan. Zoo onbewust als Bernard Henriken deed fluiten: „het zal niet gaan”, doet zij hem nu „het zal gaan” fluiten met een enkel zinnetje: „Ge ziet, ik ben wel niet tot uw gedachten gekomen, maar ik begrijp u toch en ik zou nu niet meer discuteeren gelijk vroeger; ik vind dat de moeite niet meer waard.”

In den mooien Kurhaustuin van Wiesbaden fluit hij er op los, nu heel hard en gerekt, dan zacht en rap, als kweelend. Hij is niet moe, maar een beetje lusteloos, omdat de wereld wel wijd is, maar hare vreugden niet talrijk, niet afgewisseld, niet eindeloos. En hare verrassingen slijten af. De rustpunten tusschen avonturen en de inzinkingen gaan op hem wegen, hij begint aan het nieuwe met steeds minder spanning. Over de vrouwen houdt hij er al de hogere opvattingen op na, die slechts ontstaan als het lichaam zijn brand voelt slinken: een danig scherp onderscheid, waarop jeugd niet let, tusschen sexualiteit en liefde. Al wat hij voelt voor Irreke, Luc, de geboortestreek en een rustig leven noemt hij globaal liefde voor haar en hun kind. Mooiere vrouwen, interessantere, omhelsden hem. Zij is hem levendigst bijgebleven van al zijn hartstochtelijker roezen. Maar het is een gewichtige stap naar haar toe. Hij vraagt zich af, of hij niet naïef illusies aan 't bouwen is omtrent b.v. zijn vaderschap; of dit duitsche land met zijn verwante taal en zijn gemoedsmalschte, door geen militaire stramheid te vermommen, hem het heimwee niet onbewust opdringt.

Het fluiten houdt op, hij schrijft aan liefste Irreke dat hij voor een belangrijke zaak naar den Balkan vertrekt. Maar zoo belangrijk is de zaak niet of hij blijft schrijven, de brieven worden inniger. Eene teekening van een landhuisje en daaronder: ons huis. Op de volgende bladzijde een plan van de ligging. Ons huis. Onze tuin. De zwartebeek door onzen tuin. Brugje. Weide met haag. Boschje van Podevijn (zal hij het verkoopen? Hij moet). Hier zullen wij elkaar liefhebben. Antwoord mij spoedig, mijn wijfje.

Dat doet zij niet. Eenmaal en voor al wat hij haar aangedaan heeft, neemt zij een eindeloze week lang wraak, een week van zeven dagen die haar zeven maanden duren; dan kan zij niet meer, dan schrijft zij voor het eerst bovenaan: Mijn liefste ventje. Het plan dat gij haar gestuurd hebt is heel mooi, maar is het niet een beetje te groot opgevat? Ge zijt dus nog altijd dezelfde.